

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
przeciwko Syndykowi masy upadłości P. spółki akcyjnej w upadłości w G.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 4 listopada 2022 r., V AGa 138/22,

odrzuca skargę kasacyjną.

(A.G.)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 4 listopada 2022 r. (sygn. akt V AGa 138/22), w sprawie z powództwa P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. przeciwko Zarządy masy sanacyjnej P. Spółki Akcyjnej w restrukturyzacji w G. o zapłatę, na skutek rozpoznania apelacji pozwanego wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 21 maja 2021 r. (sygn. akt IX GC 834/19), w punkcie pierwszym zmienił zaskarżony wyrok w następujący sposób: w punkcie I. oddalił powództwo (tj. powództwo o zasądzenie kwoty 62 559,71 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych z tytułu czynszu najmu wraz z opłatami eksploatacyjnymi za okres od czerwca 2016 roku do lutego 2017 roku), w punkcie II. oddalił powództwo (tj. powództwo o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 4 184,84 zł tytułem kosztów odzyskania należności), w punkcie IV. zasądził

od powoda na rzecz P. Spółki Akcyjnej w restrukturyzacji w G. kwotę 5 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; w punkcie drugim zasądził od powoda na rzecz P. Spółki Akcyjnej w restrukturyzacji w G. kwotę 5 417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 listopada 2022 r. do dnia zapłaty.

Od tego wyroku powód wniósł skargę kasacyjną, zaskarżając go w całości i oznaczając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 66 745 zł. Skargę oparto na obu podstawach kasacyjnych. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego powód podniósł zarzut naruszenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 310 Prawa restrukturyzacyjnego w zw. z art. 311 ust. 1 w zw. z art. 53 tej ustawy. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, powód zarzucił naruszenie art. 194 k.p.c., ewentualnie naruszenie art. 311 w zw. z art. 291 Prawa restrukturyzacyjnego, co w konsekwencji miało prowadzić do nieważności postępowania pierwszo i drugoinstancyjnego z powodu nienależytego umocowania pełnomocnika przez P. S.A.

Postanowieniem z 7 czerwca 2023 r., I CSK 1505/23, Sąd Najwyższy stwierdził, że postępowanie kasacyjne uległo zawieszeniu z dniem 27 marca 2023 r. (art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.) i podjął zawieszone postępowanie kasacyjne z udziałem Syndyka masy upadłości P. spółki akcyjnej w upadłości w G. w miejsce Zarządcy masy sanacyjnej P. spółki akcyjnej w restrukturyzacji w G..

Zarządzeniem z 25 lipca 2024 r. zobowiązano pełnomocnika powoda do wskazania w piśmie, w terminie 14 dni, w jakiej wysokości zasądzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 21 maja 2021 r. w punkcie I od pozwanego na rzecz powoda kwota 62 559,71 zł, co do której Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 4 listopada 2022 r. zmienił rozstrzygnięcie i oddalił powództwo, obejmuje roszczenie o czynsz.

Powód w odpowiedzi na to zobowiązanie wskazał w piśmie z 14 sierpnia 2024 r., że kwota roszczenia w wysokości 62 559,71 zł stanowi w zakresie kwoty 57 303,66 zł roszczenie wynikające z umowy nazwanej przez strony „Umowa

najmu” z dnia 21 marca 2016 r. zawartej pomiędzy P. sp. z o.o. a K. S.A. (poprzednia firma P. S.A.), określone w tej umowie jako „czynsz najmu”, a w zakresie kwoty 5 256,05 zł roszczenie wynikające z tej samej umowy, określane jako „opłaty eksploatacyjne”. Powód wskazał również, że zgodnie z rzeczywistą treścią i celem wskazanej umowy, umowa ta wyłącznie pozornie stanowiła umowę najmu. W związku z tym, roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie nie stanowi czynszu w rozumieniu art. 659 k.c., lecz jest nienazwanym świadczeniem pieniężnym należnym od K. S.A. (poprzednia firma P. S.A.), stanowiącym rekompensatę dla P. sp. z o.o. za przewidywane i spodziewane czynsze najmu, które miały być uzyskiwane od rzeczywistych, docelowych najemców powierzchni użytkowej w centrum handlowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Natomiast art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. przewiduje, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy, niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Oznacza to, że nawet jeśli wartość przedmiotu zaskarżenia przewyższa kwoty określone w art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy nadal nie jest dopuszczalna.

Wartość przedmiotu zaskarżenia podana w skardze kasacyjnej nie jest wiążąca dla Sądu Najwyższego, który może ją poddać weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2016 r., IV CSK 247/16; z 25 czerwca 2015 r., III CZ 31/15, z 15 czerwca 2020 r., IV CSK 670/19; z 10 lipca 2020 r., I CZ 29/20, z 7 lipca 2021 r., I CSKP 139/21). Sprawdzenie jest niezbędne, gdy od tej wartości zależy dopuszczalność skargi kasacyjnej, a z okoliczności sprawy wynika, że skarżący w celu obejścia przepisów procesowych zawyżył wskazaną wartość, instrumentalnie zmierzając do przekroczenia progu wyznaczającego dopuszczalność skargi kasacyjnej. Zakres sprawdzenia ogranicza się do badania

czy strona prawidłowo podała wartość tej części przedmiotu sporu, która odpowiada zakresowi zaskarżenia kasacyjnego.

Skarga powoda przekracza próg zaskarżenia kasacyjnego, gdyż powód podał w niej jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 66 745 zł. Niemniej jednak zachodzą podstawy do przyjęcia, że nie zostało spełnione kryterium dopuszczalności skargi kasacyjnej, z uwagi na wyłączenie przedmiotowe oraz niespełnienie wymagań dotyczących wartości przedmiotu zaskarżenia.

W sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego, który został zaskarżony skargą kasacyjną, powód dochodził od pozwanego należności wynikających z umowy najmu z dnia 21 marca 2016 r. części Centrum Handlowego, które nie zostały zapłacone przez pozwanego, w tym czynszu oraz innych świadczeń związanych z najmem, takich jak refundacja kosztów mediów i opłat eksploatacyjnych. Powództwo to przez Sąd Okręgowy ocenione jako dochodzone na podstawie art. 680 k.c., ostatecznie zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny, przy czym wartość tego roszczenia stanowi kwota 62 559,71 zł, zatem skarga kasacyjna jest niedopuszczalna. W ocenie Sądu Najwyższego wyłączenie możliwości wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach dotyczących czynszu, przewidziane w art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., obejmuje również świadczenia okresowe wynikające z umowy najmu, które są z nią funkcjonalnie związane, w tym opłaty eksploatacyjne. Oznacza to, że wszelkie regularne płatności, które najemca jest zobowiązany uiszczać na podstawie umowy najmu, takie jak opłaty za media, konserwację czy inne koszty eksploatacyjne, również podlegają wyłączeniu spod możliwości wniesienia skargi kasacyjnej. Taka interpretacja ma na celu zapewnienie spójności i jednolitości w stosowaniu przepisów prawa oraz ochronę interesów stron umowy najmu.

Na etapie postępowania kasacyjnego powód twierdził, że umowa była pozorna i nie dotyczyła czynszu, mimo że takich zarzutów nie zawarł w skardze kasacyjnej. W piśmie z 14 sierpnia 2024 r., złożonym na żądanie Sądu Najwyższego, powód wskazał, że umowa najmu nie stanowiła rzeczywistej umowy najmu. Powód argumentował, że kwota roszczenia w wysokości 62 559,71 zł obejmuje 57 303,66 zł z tytułu czynszu najmu oraz 5 256,05 zł z tytułu opłat

eksploatacyjnych wynikających z tej samej umowy, tj. umowy z dnia 21 marca 2016 r. zawartej pomiędzy P. sp. z o.o. a K. S.A. (poprzednia firma P. S.A.). Twierdził, że umowa najmu była pozorna, a roszczenie jest nienazwanym świadczeniem pieniężnym należnym od K. S.A. za przewidywane czynsze najmu. Twierdzenie to jest nieskuteczne, ponieważ Sądy obu instancji przyjęły, że strony zawarły umowę najmu, a powód dochodził należności wynikających z tej umowy, nie kwestionując tego w skardze kasacyjnej. Istotne jest też to, że w uzasadnieniu wniesionego pozwu powód jednoznacznie twierdził, że dochodził m.in. należności czynszowych z powołanej przez niego umowy. W związku z powyższym, twierdzenie powoda na potrzeby dopuszczenia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest nieskuteczne.

Przy przyjęciu, odmiennej od wyżej przyjętej, wąskiej wykładni art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. zakładającej, że obejmuje on tylko sprawy o czynsz najmu, co nie obejmuje innych funkcjonalnie związanych z umową najmu opłat najemcy, to dla ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie, z uwagi na próg przewidziany w art. 398² § 1 k.p.c., nie można byłoby przyjąć wartości przedmiotu zaskarżenia obejmującego należności czynszowe (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 marca 2008 r., II PK 178/07, OSNP 2009, nr 11-12, poz. 145 wraz z powołanym tam orzecnictwem). Gdyby więc odliczyć od wskazanej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia (kwota 66 745 zł) wartość kwestionowanego rozstrzygnięcia odnoszącego się do czynszu najmu (kwota 57 303,66 zł) różnica wartości przedmiotu zaskarżenia – obejmująca pozostałe kwestionowane rozstrzygnięcie dotyczące opłat (kwota 5 256,05 zł) - byłaby niższa od progu dopuszczalności skargi kasacyjnej przewidzianego w art. 398² § 1 k.p.c. Dotyczy to także zapłaty kwoty 4 181,84 zł tytułem rekompensaty kosztów odzyskiwania należności (na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych w brzmieniu obowiązującym na dzień dokonywania tych transakcji). Powództwo to ostatecznie też zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny, a wartość tego roszczenia została uwzględniona w wartości przedmiotu zaskarżenia. Rekompensata stanowi samoistne roszczenie wywodzone z ustawy, zbliżone do odszkodowania, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 30 września 2021 r., III CZP 37/20. Wartość tego

roszczenia samodzielnie i łącznie z innymi roszczeniami niż czynsz, w zakresie kwestionowanym w skardze kasacyjnej, nie przekracza progu określonego w art. 398² § 1 *in principio* k.p.c. Także mając na uwadze kumulację dochodzonych roszczeń skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, gdyż wysokość roszczeń z pominięciem należności czynszowych, nie przekracza tego progu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 2 marca 1999 r., I CKN 1038/97). Przesądza to o niedopuszczalności skargi kasacyjnej zarówno na podstawie art. 398² § 1 i § 2 pkt 1 k.p.c.

Skarga kasacyjna podlegała więc odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c.

(A.G.)

r.g.